

VROM-Inspectie
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Jaarverslag 2010

VROM-Inspectie

Jaarverslag 2010

VROM-Inspectie

voorwoord

De VROM-Inspectie heeft een gemengde toezichttaak. Direct toezicht wordt gehouden op nucleaire installaties, defensie terreinen, inrichtingen waarin wordt gewerkt met genetisch gemodificeerde organismen, en de kwaliteit en beschikbaarheid van drinkwater. De inspectie controleert ook of de regels worden nageleefd voor internationaal afvaltransport, legionellapreventie en milieueisen die de Europese regelgeving aan producten en stoffen stelt.

Op het terrein van milieu, ruimtelijke ordening, bouwen en wonen is het toezicht gericht op de gewenste doorwerking van rijksbelangen en op stelselonderzoek. De taken zelf worden óf door gemeenten en provincies uitgevoerd, óf door bedrijven en instellingen waarop de gemeenten en provincies toezicht houden.

In deze gevallen is het de taak van de inspectie de stand van de naleving in beeld te brengen, de naleving te stimuleren en af te dwingen.

Uit dit jaarverslag blijkt dat de naleving op verschillende terreinen nog divers is. Met de komende instelling van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) mag worden verwacht dat de landelijke naleving een impuls krijgt.

De medewerkers van de inspectie zijn zeer betrokken bij hun werkveld en zijn zich ook bewust van de noodzaak om te interveniëren. Met die attitude bereiken zij ook goede resultaten. Door hun interventies wordt de naleving beter. Door veel te werken aan voorlichting en informatieoverdracht worden vaak meer overheden, bedrijven en instellingen bereikt dan degene die onderzocht zijn. Op die inzet en aanpak van onze mensen zijn wij dan ook trots.

Internationaal heeft de VROM-Inspectie een voortrekkersrol in de bestrijding van de wereldwijde illegale afvalhandel. Bij INECE, het mondiale netwerk van milieuhandhavers en in het Europese IMPEL-netwerk vervult de inspectie een leidende rol om tot meer samenwerking te komen op het terrein van de milieuhandhaving.

Deze werkzaamheden staan meestal niet in de schijnwerpers, maar dragen wel bij aan de noodzakelijke versterking van de internationale milieuhandhaving. Hulde voor de niet aflatende inzet van onze mensen is daarom op zijn plaats.

de wnd. inspecteur-generaal VROM-Inspectie

Jenny Thunnissen

inleiding

De VROM-Inspectie (VI) bevordert de naleving van VROM/WWI wet- en regelgeving binnen de fysieke leefomgeving. Dit doet de VI door:

- direct toezicht op wet- en regelgeving waarvoor de ministers van I&M en BZK zelf het ´eerstelijns bevoegde gezag´ zijn;
- er voor te zorgen dat rijksbelangen op een goede manier doorwerken in milieuvergunningen voor grote bedrijven en gemeentelijke ruimtelijke plannen;
- stelselonderzoeken uit te voeren en op basis daarvan zowel de ministers van I&M en BZK te adviseren welke acties nodig zijn om het stelsel te versterken als doelgroepen aan te zetten tot verbetering van de naleving.

eerstelijns toezicht

Voor bepaalde onderwerpen is de VI de enige bevoegde toezicht-houder. Zo houdt de VI direct toezicht op de veiligheid van bedrijven, zoals nucleaire installaties, defensie terreinen en inrichtingen waarin wordt gewerkt met genetisch gemodificeerde organismen. Ook ziet de VI toe op de kwaliteit en gegarandeerde beschikbaarheid van het drinkwater dat door de waterleiding-bedrijven wordt geleverd. Verder controleert de VI of de regels worden nageleefd voor internationaal afvaltransport, legionella-preventie en milieueisen die de Europese regelgeving aan producten en stoffen stelt.

Bij dit directe toezicht wordt waar mogelijk samengewerkt met toezichtpartners om enerzijds de effectiviteit van het overheidsoptreden te vergroten en anderzijds de toezichtdruk bij de bedrijven te beperken.

Waar sprake is risico's op illegaal gedrag en fraude doet de VROM Inlichtingen- en opsporingsdienst strafrechtelijk onderzoek om criminele actoren aan te pakken.

doorwerking van rijksbelangen

De VI controleert of rijksbelangen op een goede manier doorwerken in besluiten van gemeenten en provincies. Dit doet de inspectie door te beoordelen of:

- in nieuwe milieuvergunningen voor prioritaire bedrijven zodanige vergunningvoorschriften zijn opgenomen dat Nederland kan voldoen aan Europese verplichtingen op het gebied van o.a. emissieplafonds, toepassen van best beschikbare emissiebeperkende maatregelen en emissieregistratie;

hierover moet de minister van I&M zich aan de Europese Commissie verantwoorden;

- gemeenten bij bestemmings- en andere ruimtelijke plannen de rijksbelangen van de regering goed meenemen, bijvoorbeeld bij onderwerpen zoals: nationale landschappen, de ruimtelijke inpassing van de Ecologische Hoofdstructuur en externe veiligheid.

Als rijksbelangen door gemeenten en provincies niet goed worden meegenomen bij het vaststellen van milieuvergunningen en ruimtelijke plannen, treedt de VROM-Inspectie hiertegen op; eerst door gericht advies, en indien nodig -als dit advies niet wordt overgenomen- door tegen de vergunning of het plan in beroep te gaan.

stelselonderzoek

De ministers van I&M en BZK zijn verantwoordelijk voor het functioneren van het stelsel van regels op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening, bouwen en wonen. De uitvoering vindt veelal plaats door gemeenten en provincies. Voor deze taken die door andere overheden worden uitgevoerd, doet de VI onderzoek:

- of partijen in het stelsel doen wat op grond van wet- en regelgeving van hen wordt verwacht,
- hoe het staat met de naleving (Staat van de naleving),
- of interventie vanuit het rijk nodig is om de naleving c.q. het functioneren van het stelsel te verbeteren.

VROM-Inspectie in de regio

De VI opereert landelijk en volgt de ontwikkelingen in de regio, ook om de bewindspersonen daarover te informeren. De VI behandelt burgerbrieven over het functioneren van onder andere gemeenten, woningcorporaties en provincies. Daarbij is het doel om de regionale bestuurlijke besluitvorming zodanig te beïnvloeden, dat de rijksbelangen op de beoogde wijze worden behartigd.

prioriteiten

Altijd en overal toezicht houden is niet wenselijk, niet mogelijk en bovendien onnodig. De VI werkt vanuit een risico- en probleem-

benadering. De prioriteit gaat naar onderwerpen met de grootste risico's voor de gezondheid, veiligheid en duurzaamheid en bij sociaal-maatschappelijke risico's.

Prioriteiten worden door drie factoren bepaald:

- **de Nalevingsstrategie (NLS)**; Op basis van een berekend risico (voor gezondheid, veiligheid, duurzaamheid en sociale aspecten) en naleeftekorten wordt vastgesteld welke onderwerpen prioriteit krijgen;
- **politiek en beleid**; De beleidsdoelstellingen van de bewinds- personen van I&M/BZK zijn uitgangspunt van het werk van de VI;
- **maatschappelijke signalen**; de VI vervult een oog- en oorfunctie. In haar dagelijks werk bij bedrijven, instellingen en overheden en via klachten en meldingen - ook van burgers - bereiken de VI signalen die van belang kunnen zijn voor de keuzebepaling naar welke onderwerpen meer capaciteit uit moet gaan.

Daarnaast moet de VI rekening houden met onverwacht omvangrijkere problemen of incidenten, bijvoorbeeld de problematiek rond het bedrijf Thermphos. Om daar voldoende aandacht aan te kunnen schenken, moeten soms prioriteiten worden aangepast. Dit gebeurt in overleg met de beleidsdiensten.

programma's

De werkzaamheden die de VI vanuit bovengenoemde taken verricht, zijn ingedeeld in programma's. In de hoofdstukken hierna komen voor deze programma's beknopt de belangrijkste activiteiten en producten van de VROM-Inspectie in 2010 aan bod.

1. bouwen aan kwaliteit

De VI wil veiligheid, gezondheid en duurzaamheid bij de (ver-) bouw en het beheer van woningen en gebouwen stevig op de agenda houden. Alle betrokkenen in de bouwketen, van opdrachtgever en architect tot vergunningverlener, aannemer, en gebruiker, moeten zich hiervoor verantwoordelijk voelen. Om dit te bereiken, doet de VI thematisch onderzoek naar zwakke plekken en knelpunten in de bouwketen. Zo wordt duidelijk waar de risico's zitten en welke interventies van het bevoegd gezag effectief zijn. De thema's die in 2010 centraal stonden zijn constructieve veiligheid, brandveiligheid, kwaliteit van het binnenmilieu, energiebesparing en naleving van de Europese regels voor CE-markering van bouwproducten.

constructieve veiligheid

Naar aanleiding van incidenten met loslatende gevelplaten heeft de VI onderzoek gedaan naar de constructieve veiligheid van gevels en de verankering van gevelplaten. In het bijzonder bleken gemetselde gevels van naoorlogse flatgebouwen kwetsbaar en risicovol. Gemeenten waren nog onvoldoende doordrongen van de noodzaak om aandacht te geven aan deze problematiek bij vergunningverlening, toezicht op de bestaande woningvoorraad en eventueel door dergelijke gebouwen te inventariseren en de eigenaren aan te schrijven. Op verzoek van de Tweede Kamer zal de VI gemeenten en gebouweigenaren ook in 2011 blijven aanspreken op hun verantwoordelijkheden.

Uit eerder VI-onderzoek bleek dat controles en onderhoud van bruggen en viaducten onvoldoende was geborgd. Met het oog op een betere structurering heeft de VI in 2010 de handreiking constructieve veiligheid van bestaande bruggen en viaducten opgesteld en onder de aandacht gebracht van gemeenten, provincies, RWS en andere instanties die betrokken zijn bij onderhoud en beheer.

Verder is onderzoek naar de veiligheid van VZA-constructies (voorspannen zonder aanhechting) verricht. De resultaten zijn verwerkt in een handreiking voor beheerders en eigenaren, die medio 2011 beschikbaar komt.

brandveiligheid

De themaonderzoeken brandveiligheid richten zich op gebouwen met grotere groepen mensen die minder zelfredzaam zijn.

In 2010 zijn zorginstellingen, justitiële inrichtingen (cellen), schouwburgen, bioscopen en kinderdagverblijven onderzocht. Naar verwachting worden de resultaten hierover in het 2^e kwartaal van 2011 gerapporteerd.

In 2010 is de handreiking 'Brandveiligheid voor woningscheidende constructies' verschenen met instructies ter voorkoming van branddoorslag naar een naastgelegen woning.

binnenmilieu en energiebesparing

De VI heeft de ongewenste opwarming van koudwaterleidingen in woningen vanwege het risico op legionella onderzocht (zie hoofdstuk 9. drinkwater en legionella).

In 2010 heeft de VI onderzoek gedaan naar de naleving van de normen voor EPC (isolatiewaarde) en het binnenmilieu uit het Bouwbesluit bij nieuwbouwwoningen. De naleving van regels voor ventilatie en EPC moet beter. Bij zo'n 50% van de onderzochte gebouwen had de ventilatie onvoldoende toevoercapaciteit. In 20% van de onderzochte gebouwen werd niet aan energieprestatie-eisen voldaan, omdat een ander type dubbel glas en/of CV-ketels was geplaatst dan waar in de energieprestatieberekeningen vanuit was gegaan.

Ook heeft de VI onderzoek gedaan naar de kwaliteit van energielabels bij woningen en naar onregelmatigheden bij subsidie-regeling voor het aanbrengen van isolatieglas. Daarbij werd in 15 van de 49 onderzochte gevallen geconstateerd dat aanzienlijk meer vierkante meters glas was gedeclareerd dan geplaatst. In deze gevallen wordt de subsidie teruggevorderd. Verder bleek in 8 van de 30 onderzochte woningen dat de energielasse afwijkt van het afgegeven label, veelal als gevolg van fouten bij de opname. Anticiperend op de implementatie van Europese regels die de overdracht (verkoop) van een woning zonder energielabel verbiedt, zal de VI in 2011 dit onderzoek herhalen.

CE-markering

Naar aanleiding van vijf handhavingverzoeken rond CE-markering (Europees kwaliteitskeur voor bouwproducten) is de VI opgetreden tegen importeurs of producenten. Het keurmerk wordt gefaseerd ingevoerd voor steeds meer producten en daarom heeft de VI voorlichting gegeven aan brancheorganisaties en afnemers.

stelsel

Tot slot heeft de VI onderzoek gedaan naar de toepassing van certificaten en de eventuele gevolgen voor de organisatie van het toezicht op de naleving van de bouwregels.

2. wonen, wijken en integratie

Het programma Wonen, wijken en integratie was in 2010 vooral gericht op het vergroten van de integriteit van woningcorporaties en op het ondersteunen van gemeenten bij hun toezichts- en handhavingstaak op het gebied van wonen. Dit moet leiden tot een toename van het vertrouwen in woningcorporaties, een betere uitvoering van de Huisvestingswet en de toezichts en handhavingstaak door gemeenten.

integriteit woningcorporaties

Bij het Meldpunt (meldpuntcorporaties@minvrom.nl) integriteit woningcorporaties zijn per 31 december 2010, sinds de start in 2009, 318 meldingen en signalen over fraude bij woningcorporaties ontvangen. De 95 meldingen die daadwerkelijk over fraude of zelfverrijking gingen, zijn onderzocht of nog in onderzoek. De VI heeft onderzoek uitgevoerd naar frequentie en omvang van risicovolle vastgoedconstructies binnen de branche. Daarbij zijn geen onregelmatigheden geconstateerd, maar wel zijn diverse transacties risicovol en opmerkelijk bevonden. Naar deze transacties zal nader onderzoek plaatsvinden. Aan de hand van de in 2009 opgestelde risicoanalyse zijn twee corporaties doorgelicht op de borging van de governance rond integriteit. De VI rapporteert over de uitkomsten van deze en nog twee uit de voeren onderzoeken in de loop van 2011. Daarnaast zijn - op basis van een preventieve en feitelijke doorlichting van de branche - de kwetsbaarheden van de corporatiesector in beeld gebracht en de vastgoedtransacties tussen (familieleden van) bestuurders en toezichthouders onderzocht. Dit rapport zal begin 2011 uitkomen. In 2010 publiceerde de VI het rapport 'Lessons Learned', waarin anonieme ervaringen zijn opgetekend van interne toezichthouders en bestuurders van woningcorporaties waar zich integriteitproblemen voordeden. Deze voorbeelden zijn bedoeld om het integriteitsbewustzijn in de sector te vergroten.

Door een andere meer intensieve wijze van rechercheren is in 2010 een betekenisvolle zaak aangepakt. Betrokkenen zullen strafrechtelijk worden vervolgd. Ook worden met ontnemingsprocedures aanzienlijke bedragen teruggevorderd van de verdachten in deze zaak.

uitvoering Huisvestingswet

De VROM-Inspectie heeft nader onderzoek gedaan naar omvang en oorzaken van (vermoedelijke) overtredingen van de Huisvestingswet bij circa veertig risicogemeenten. Gemeenten die ten onrechte bindingseisen (bij woningtoewijzing) hebben gesteld zijn hier inmiddels op aangesproken. Uit rapportages van provincies en regionale toezichthouders blijkt dat gemeenten hun halfjaarlijkse taakstelling voor de huisvesting van verblijfsgerechtigden (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) niet altijd halen. Deze constatering en de verwachte toename van het aantal asielzoekers hebben geleid tot de oprichting van de Taskforce 'Thuisgeven' die alle partijen die bij de huisvesting van verblijfsgerechtigden zijn betrokken, bijstaat om onder meer achterstanden weg te werken. Bij één toezichthouder (een provincie) is de VI een indeplaatsredingsprocedure gestart omdat sprake was van taakverwaarlozing.

ondersteuning handhavingstaak

Het onderzoek naar oorzaken van woonoverlast en mogelijkheden voor aanpak door gemeenten is in het voorjaar 2010 afgerond. De uitkomsten zijn vertaald naar een handreiking voor bestuurders. Aan de hand van het project huisvesting arbeidsmigranten is de handreiking 'Ruimte voor arbeidsmigranten' voor gemeenten geactualiseerd.

Verder ondersteunde de VI ook in 2010 gemeenten bij handhavingsvraagstukken op het terrein van wonen, dit gebeurt veelal vraaggestuurd.

In 2010 heeft de VI het uit 2006 daterende onderzoek naar 'vrijplaatsen' (waar wet- en regelgeving niet of onvoldoende wordt toegepast) op woonwagenlocaties geactualiseerd. Daaruit blijkt dat 40 gemeenten nog met deze problematiek te maken hebben.

3. ruimte

Als rijksinspectie ziet de VI er op toe dat nationale ruimtelijke belangen worden gerespecteerd en dat de ruimtelijke regelgeving correct wordt toegepast. Bij de beoordeling van ruimtelijke plannen vooraf kan zij al in een vroeg stadium knelpunten signaleren en daar eventueel bij optreden. Ook wordt nagegaan of de ruimtelijke plannen die op papier in overeenstemming zijn met het rijksbeleid, ook in werkelijkheid leiden tot realisering van het beleidsdoel. Daarnaast beoordeelt de VI de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van (voorgenomen) beleid en wetgeving.

verbetering gemeentelijke ruimtelijke plannen en ruimtelijk toezicht

In 2010 is een samenwerkingsagenda met DGR opgesteld om de actualiteit en handhaving van bestemmingsplannen te verbeteren. Een van de acties was het uitvoeren van een (nul)meting van de voortgang van de actualisatie van bestemmingsplannen. Hieruit bleek dat gemeenten de actualisatie massaal oppakken om op 1 juli 2013 te kunnen beschikken over een actueel bestemmingsplannenbestand.

De VI actualiseert jaarlijks de handreiking RO en Milieu om een adequate uitvoering van milieuthema's via bestemmingsplannen te ondersteunen. In het najaar is een gebruikersonderzoek gestart naar deze handreiking.

De gemeentelijke handhavingjaarverslagen zijn in 2010 geanalyseerd voor het domein ruimte. De onderzochte handhavingjaarverslagen geven een incompleet beeld van de handhaving door gemeenten. Eén van de oorzaken hiervoor is dat de Wet ruimtelijke ordening geen eisen stelt aan de vorm van het handhavingjaarverslag.

borging rijksbelangen in gemeentelijke ruimtelijke plannen

De VI focust bij haar beoordeling van bestemmingsplannen op de nationale ruimtelijke rijksbelangen. Bij het wettelijk vooroverleg heeft dit in 531 gevallen tot adviezen aan de gemeente geleid, bij de beoordeling van de ontwerpplannen in 68 gevallen

tot zienswijzen. Van de mogelijkheid om een reactieve aanwijzing te geven of in beroep te gaan is in 2010 geen gebruik gemaakt. Bij het wettelijk vooroverleg speelt de VI een coördinerende rol, waarbij de reacties van de overige rijksdiensten in het advies worden meegenomen.

De VI heeft over de beoordeling van de ruimtelijke plannen in 2010 twee trendanalyses uitgevoerd:

- een kwantitatieve analyse waaruit onder andere blijkt dat de gemeenten de adviezen over het algemeen overnemen zodat nauwelijks gebruik gemaakt hoeft te worden van de juridische instrumenten;
- een kwalitatieve analyse over de aspecten externe veiligheid, geluid en buisleidingen waar vaak opmerkingen over zijn gemaakt. Wat opvalt is dat bij de planvorming (het verantwoorden van) het groepsrisico nog vaak te weinig aandacht krijgt. Ook blijkt dat gemeenten bij het vooroverleg over ruimtelijke plannen de (milieutechnische en externe veiligheids-) randvoorwaarden nog niet altijd inzichtelijk hebben.

thematisch onderzoek

Bij de themaonderzoeken is onderzocht hoe de feitelijke ontwikkelingen zich verhouden tot datgene dat is vastgelegd in bestemmingsplannen. Voor 2010 zijn in het programma Ruimte twee thema's benoemd: Leefomgevingskwaliteit (LOK) en Mooi Nederland, elk met een aantal onderzoeken.

leefomgevingskwaliteit

De VI heeft onderzocht welke effecten van de Crisis- en herstelwet te verwachten zijn die in maart 2010 in werking is getreden op de realisering van windenergieprojecten. De conclusie was dat die bijdrage op korte termijn zeer beperkt is, omdat er enerzijds weinig concrete initiatieven waren die in aanmerking kwamen voor een provinciaal inpassingsplan en anderzijds omdat provincies nog reserves en vragen hadden over het verplichte gebruik van het instrument.

Onderzoek naar de naleving van nationaal ruimtelijk beleid en regelgeving rond de mainport Schiphol verschaft inzicht in de oorzaken, knelpunten en risico's van niet-naleving. De resultaten dienen als input voor de herziening van het Luchthavenindelingbesluit.

Een onderzoek naar Uitvoering Lokale luchtmaatregelen heeft inzicht gegeven in de uitvoering door gemeenten van afgesproken maatregelen in het kader van het nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.

Mooi Nederland

De VI onderzocht of bij de realisatie van ruimtelijke ontwikkelingen, de kernkwaliteiten van nationale landschappen worden behouden of versterkt. Het onderzoeksrapport is een bouwsteen van de beleidsevaluatie voor Nationale Landschappen, die in opdracht van DGR door Royal Haskoning is uitgevoerd.

Een verkennend onderzoek werd uitgevoerd naar de mate waarin verspreid papieren glas (geplande, nog niet gerealiseerde glastuinbouw) in Nederland voorkomt. Voor 4 provincies met veel verspreid glas is de omvang van het verspreid papieren glas en de consequenties van realisatie daarvan verder onderzocht.

Dit onderzoek maakt het aannemelijk dat de omvang van verspreid papieren glas in Nederland en het risico van realisatie daarvan niet zo groot is. De benutting van het verspreid papieren glas kan dan ook geen doorslaggevende verklaring zijn voor het nog niet afnemen van het areaal verspreid glas.

inbreng toezichtexpertise bij nieuwe (rijks) regelgeving

De VI heeft met haar advies bijgedragen aan de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (huf) van rijkswet- en regelgeving, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van de (2de tranche) AMvB Ruimte en na het inwerkingtreden met onderzoek naar de structuurvisies en het wettelijk vooroverleg. Tevens zijn de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de provinciale verordeningen van Noord-Holland, Friesland, Drenthe, Noord-Brabant en Utrecht beoordeeld.

4. milieugevaarlijke stoffen

De VI ziet toe op de naleving van duurzame en veilige stofketens en de beperking van de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen. Zij treedt op bij verkeerd gebruik van stoffen (en bestanddelen) en tegen illegale handel. Vanuit de eerstelijns verantwoordelijkheid gaf de VI in 2010 prioriteit aan de Europese Verordening voor registratie evaluatie en autorisatie van stoffen (REACH), asbest, GGO's, biociden, (bio-) brandstoffen en ozonlaagaantastende stoffen.

REACH

Voor REACH vervult het Ministerie van I&M een coördinerende rol op rijksniveau. Dit omvangrijke project kent een meerjarenplanning en een intensieve samenwerking met de Arbeidsinspectie (AI), de VWA en andere inspectiediensten.

In 2010 zijn 150 controles naar de naleving van de verordening uitgevoerd. Deze richtte zich op import, productie en gebruik van gevaarlijke chemische stoffen bij voornamelijk producenten en importeurs van chemische stoffen.

Bij de helft van de 16 bedrijven die als vertegenwoordiger optreden van niet-Europese bedrijven, die soms tot wel 10.000 stoffen hebben geregistreerd om op de Nederlandse markt te brengen, was de naleving van de REACH-regelgeving niet in orde. De wijze waarop de VI deze 'enige vertegenwoordigers' langs bestuursrechtelijke weg heeft aangepakt was zo succesvol dat 'de Nederlandse aanpak' in Europees verband als voorbeeld is gesteld.

asbest

Omdat de regels voor asbest in verschillende wetten en besluiten is neergelegd, zijn uitvoering, toezicht en handhaving versnipperd. Dit bemoeilijkt een goede werking van het stelsel en een adequaat toezicht op de asbestketen. Het onderstreept wenselijkheid van een duidelijke regie die voornamelijk niet van de grond is gekomen. In overleg met ketenpartners ontwikkelt de VI een meerjarenvisie en een interventiestrategie. Een betere samenwerking moet bijdragen aan verhoging van de naleving en aan het inperken van illegaliteit.

Asbestproblemen doen zich onder meer voor bij sloop. Bewoners en opdrachtgevers lijken zich onvoldoende bewust van de risico's. Onderzoek uit 2010 leert dat de uitvoering bij circa 65 % van de

gemeenten moet worden verbeterd. Ook daarom is een dertigtal van deze gemeenten betrokken bij het project 'Versterking gemeentelijke taakuitvoering'.

Controles bij 23 spoorwegmaatschappijen en treinonderhoudsplaatsen leidden tot directe verbeteringen.

Verder zijn 21 controles bij scheepswerven voor de binnenvaart uitgevoerd, waarvan er 16 daadwerkelijk reparatiewerkzaamheden bleken uit te voeren. Uit de controle van 267 dossiers bij deze bedrijven bleek men onvoldoende op de hoogte van de asbest-regelgeving, terwijl in bijna 40% van deze dossiers werkzaamheden werden verricht aan schepen van vóór 1994, die vaak asbest bevatten. In slechts twee gevallen was sprake van de verplichte asbestinventarisatie.

In 2010 registreerde de VI 90 meldingen inzake asbestwegen. Deze zijn, evenals 27 overige meldingen, signalen en klachten over asbest, het afgelopen jaar afgehandeld.

GGO's

Genetisch veranderde organismen vormen een potentieel risico voor de gezondheid en het milieu. Activiteiten met GGO's mogen daarom alleen met een vergunning van I&M worden ondernomen. Uit onderzoek in 2008 en 2009 blijkt dat het naleefgedrag in het algemeen goed is. In 2010 zijn 50 bedrijfscontroles uitgevoerd en 13 veldproeven met GGO's gecontroleerd. Bij de markttoelating voor zaaizaad is met 30 partijencontroles gecontroleerd of sprake is van niet-toegelaten GGO's. Daarnaast zijn 5 meldingen van incidenten afgehandeld waarbij in geen geval sprake bleek van directe risico's voor milieu en volksgezondheid. Waar nodig zijn verbetermaatregelen uitgevoerd. Er zijn trends gesignaleerd die tot actie of nieuwe aandachtspunten hebben geleid. Zo zijn de mogelijke risico's voor 'single use' reactoren, containers voor eenmalig gebruik voor kweek en onderzoek van GGO's, nader in kaart gebracht. Voor koolzaad zijn initiatieven genomen om in samenwerking met de douane te controleren op GGO-variëteiten. De verschillende toezichtacties werpen hun vruchten af; zo vragen steeds meer scholen vergunning voor het werken met de 'BioRad-kit' (simpele proef om leerlingen kennis te laten maken met genetische modificatie waarbij bacteriën door toevoeging van een kwal-gen lichtgevend worden gemaakt) en zijn voorlopig geen aanbiedingen van de 'Glofish' op de Nederlandse markt aangetroffen.

biociden

De regelgeving voor biociden met het ministerie van I&M als coördinator, is in ontwikkeling. Als gevolg hiervan hebben de meeste bedrijven, maar ook overheden, een kennisachterstand en is de naleving niet op orde. Bijkomend gegeven is dat biociden een vrijwel onbeperkt aantal toepassingen kennen en de regelgeving dus ook veel doelgroepen raakt.

In 2010 zijn controles uitgevoerd bij diverse doelgroepen, variërend van gassingsbedrijven en dierplaagbestrijders tot bedrijven die biociden toepassen in of toevoegen aan hun producten om deze te conserveren of specifieke eigenschappen mee te geven. Tezamen met de nVWA en enkele waterschappen is onderzoek gedaan naar de handel in niet-toegelaten biociden. In totaal zijn bijna 600 controles uitgevoerd. Daarbij zijn circa honderd niet-toegelaten middelen van de markt gehaald en heeft de VI 34 boeterapporten opgemaakt. In veel gevallen kon worden volstaan met een waarschuwing, omdat de bedrijven direct maatregelen namen om de overtreding op te heffen. Verder zijn alle 67 in 2010 binnengekomen meldingen afgehandeld.

Met het SodM is het biocidegebruik in de offshore-industrie geïnventariseerd waarbij meteen kon worden vastgesteld dat het naleefgedrag ontoereikend is.

containers met gevaarlijke gassen

In 2010 controleerden de VI, de Douane en IVW circa 1.000 zeecontainers op de aanwezigheid van gevaarlijke gassen (als gevolg van actieve gassing of als gevolg van uitdampende lading) voordat ze vrij werden gegeven voor verder transport en door- gemeld aan AI en nVWA. De VI nam een kwart van deze controles voor haar rekening. Iets meer dan 10% van de gecontroleerde containers bevatte gevaarlijke gassen boven de grenswaarde. Op basis van onderzoek uit voorgaande jaren kan geconcludeerd worden dat het percentage actief gegaste containers constant 'laag' is en dat er sprake lijkt te zijn van een dalende trend. Ook de controleresultaten van 2010 lijken dit beeld te bevestigen. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat het percentage containers met teveel gevaarlijke gassen door uitdampende producten vooralsnog niet lijkt te dalen. De betrokken bedrijven en branches zijn op hun verantwoordelijkheid gewezen om blootstelling aan gegaste objecten of uitdampende lading te voorkomen en om de risico's in de keten te beperken.

brandstoffen

2010 is het laatste jaar dat de VI de biobrandstofrapportages van accijnsgoederenplaatshouders van het voorgaande jaar beoordeelt en daarbij bedrijfsonderzoeken uitvoert bij de circa 35 bedrijven die in biobrandstoffen handelen. Deze taak is overgedragen aan de NEa. Conform de regels ontving de Europese Commissie de rapportage over de kwaliteit van de brandstof voor wegverkeer (Euro 95 en diesel) op grond van de beoordeling van 100 monsters. De naleving is hier vrijwel volledig.

2010 is ook het laatste jaar dat de VI het zwavelgehalte van scheepsbrandstoffen controleert, in 2010 zijn 38 controles uitgevoerd bij leveranciers. De controles op zeeschepen worden vanaf 2011 door de IVW uitgevoerd. Wel blijft de VI het zwavelgehalte in brandstoffen bij leveranciers en bunkeraars controleren.

ozonlaagafbrekende middelen

Als koudemiddelen ontsnappen, dragen zij bij aan klimaatverandering en/of aantasting van de ozonlaag. Doelgroepen van toezicht zijn installatiebedrijven, handelaren, inzamelaars, leveranciers en gebruikers. In 2010 ging aandacht naar de koeltechnische installatiebedrijven vanwege veranderende regelgeving waarbij de STEK-erkenning per 1 juli 2011 moet zijn vervangen door een nieuw bedrijfscertificaat. De VI schreef 80 bedrijven aan die hun STEK-erkenning reeds hadden ingetrokken en bezocht er 10 waar de certificatie nog niet op orde leek. Als gevolg daarvan zorgden ook deze bedrijven ervoor weer over een certificaat te beschikken om aan de regels te voldoen. In 2010 voerde de VI 9 controles uit bij bedrijven die ozonlaag-aantastende stoffen produceren en/of verhandelen. Dit had onder meer 4 strafrechtelijke procedures tot gevolg. Naar aanleiding van signalen heeft de VI aandacht besteed aan het gebruik van het verboden HFK 134a in luchthoorns en heeft de VI deze producten van de markt laten halen. Ook is opgetreden tegen het zonder diploma (bewijs van vakbekwaamheid) werken aan auto-airco's. In 2010 is de wijze waarop gemeenten als direct bevoegd gezag omgaan met de controle op de naleving op ozonlaagafbrekende stoffen verkend. Van de 188 ondervraagde gemeenten geeft 87% aan bekend te zijn met de wettelijk verplichte taken, 118 onderzochte gemeenten treden bestuursrechtelijk op, 26 strafrechtelijk en 48 gemeenten treden zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk op. Controle op het op de juiste wijze terugwinnen van koudemiddelen vindt slechts bij 31% van de onderzochte gemeenten plaats.

5. veiligheidstoezicht

Het programma Veiligheidstoezicht richt zich vooral op het beperken van veiligheidsrisico's (explosie, brand, toxische stoffen) bij defensie-inrichtingen, bijzondere inrichtingen, explosieven voor civiel gebruik, de branches kunstmest en olie/chemie (security), vuurwerk en buisleidingen. Bij al deze bronnen is I&M het bevoegd gezag.

defensie-inrichtingen

De VROM-Inspectie houdt toezicht op de naleving van milieu-regels op ongeveer 150 defensie-inrichtingen. Met de inwerking-treding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo 10/2010) is het toezicht verbreed naar meer aspecten (o.a. brandveilig gebruik en bouwregelgeving).

Defensie maakt een ontwikkeling door naar zelfregulering. Aansluitend hierop richt de VI zich op de borging van de naleving van de Wabo (vergunningen) en andere relevante regels door goed werkende interne management compliance systemen bij defensie-inrichtingen.

In 2010 is daarom een begin gemaakt met de ontwikkeling van systeemgericht toezicht. Bij de verschillende Defensieonderdelen zijn 9 pilots uitgevoerd om te toetsen in hoeverre de interne managementsystemen geschikt zijn. Aansluitend is steekproefsgewijs op deze 9 locaties gecontroleerd of de procedures en processen daadwerkelijk een verbetering van de naleving opleveren. Verder zijn 32 klassieke milieucontroles (op locatie) uitgevoerd. In het kader van de Wabo zijn 11 klassieke controles uitgevoerd op bouw- en brandveiligheid. Voor één binnenlandse vliegbasis en voor de AWACS-vliegbasis in Geilenkirchen is door middel van berekeningen getoetst of de geluidbelasting binnen de geluidzone bleef. Er zijn 22 klachten, meestal over geluidhinder, afgehandeld. Bij 24 nieuwe Wet milieubeheervergunningen heeft de VI adviezen uitgebracht over de kwaliteit en de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid die allen zijn overgenomen.

bijzondere inrichtingen

Voor acht inrichtingen in Nederland is het Rijk (de minister van I&M) uit het oogpunt van staatsveiligheid bevoegd gezag. Voorbeelden daarvan zijn RIVM en drie TNO-vestigingen in Den Haag, Rijswijk en Ypenburg. Deze instellingen moeten

voldoen aan de eisen van de Wabo-vergunning (waaronder brand- en bouwveiligheid) en direct werkende regelgeving, zoals REACH (Europese stoffenverordening), de Waterwet en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). Op basis van een risicoanalyse zijn toezichtplannen opgesteld en uitgevoerd. Bij vijf inrichtingen zijn controles uitgevoerd.

explosieven voor civiel gebruik

De Wet explosieven civiel gebruik is van toepassing op bedrijven en personen die voor civiele doeleinden gebruik maken van explosieven. De wet regelt de beveiliging van explosieven tegen misbruik (terrorismebestrijding) en ter voorkoming van calamiteiten door onprofessioneel handelen of ondeugdelijk materiaal.

Naast uitvoering van haar eigen toezichttaken (o.a. CE-keur en naleving exportvergunningen) stimuleert de VI de uitvoering van handhavingtaken door andere betrokken overheidsinstanties (douane, politie, gemeente, Inspectie Verkeer en Waterstaat, Staatstoezicht op de Mijnen). In dit kader is in overleg met de branche en beleid een praktische handreiking voor de onder-toezichtgestelden en de ketenpartners opgesteld. Daarnaast heeft de VI voor de verschillende doelgroepen een landelijke workshop georganiseerd. De vraagbaakfunctie is neergelegd bij Agentschap NL.

Met onder meer 18 toezichtcontroles en een proces-verbaal (voor het 'reinigen met explosieven' van afvalverbrandingsinstallaties zonder vergunning) maakt de VI duidelijk dat de voorlichtings- en waarschuwingsfase voorbij is en dat sancties bij niet-naleving in het vervolg centraal staan.

security

Via convenanten met de branches olie/chemie en kunstmest wil het ministerie de weerbaarheid van deze branches verhogen tegen onwenselijke beïnvloeding zoals sabotage en aanslagen. Ook wordt gekeken naar het voorkomen van misbruik van grondstoffen voor explosieven. In het kader van deze convenanten heeft de VI in 2010 bij 20 olie/chemie-inrichtingen (95%) controlebezoeken afgelegd.

vuurwerk

De VI houdt toezicht op de veiligheid van consumentenvuurwerk. De acties zijn vooral gericht op de kwaliteit van het vuurwerk en op de vraag of een bepaalde vuurwerksoort in Nederland is toegestaan. De VI heeft 278 controles uitgevoerd bij alle 20 importeurs van de officiële vuurwerkmarkt, die het vuurwerk grotendeels uit China betrekken. In 2010 is meer nadruk gelegd op het illegale circuit en malafide vuurwerkbedrijven. In samenwerking met de betrokken handhavinginstanties (onder meer douane, politie en IVW) is de informatiepositie van de VI versterkt. De Inlichtingen- en opsporingsdienst (IOD) van de VI is een samenwerkingsverband met de Chinese autoriteiten aangegaan om de import van illegaal vuurwerk en ondeugdelijk consumentenvuurwerk tegen te gaan. Ook binnen Europa wordt internationaal samengewerkt.

Er zijn 154 inspecties uitgevoerd ter controle van de productveiligheid voor de consument en ter controle van classificatie-eisen.

Er zijn 124 inspecties uitgevoerd ter controle van de meldingsplicht van de branche onder andere ter voorkoming van het weglekken van illegaal vuurwerk uit de keten. In negen gevallen is ondersteuning verleend aan opsporingsteams.

De voor de media georganiseerde vuurwerkpresentatie op 23 december 2010 leverde veel publiciteit met de boodschap: 'dit jaar minder afgekeurd vuurwerk, mede door CE-keurmerk, maar we zijn er nog niet'.

buisleidingen

Samen met het Staatstoezicht op de Mijnen voert de VI toezicht uit op het veiligheidsbeheer door de 40 exploitanten van buisleidingen voor het transport van gevaarlijke (o.a. brandbare, explosiegevaarlijke en chemische) stoffen. Bij buisleidingen is het toezicht systeemgericht. In 2010 is een auditonderzoek ('Dieper graven naar leidingbeheer in Nederland') uitgevoerd naar de borging van het interne toezicht bij de buisleidingexploitanten. Daarnaast is een themaonderzoek uitgevoerd, gericht op een potentieel zwakke schakel: verbindingen tussen buiselementen (rapportage 'Conditie monitoring samenstellende componenten'). De resultaten worden in begin 2011 gepubliceerd. Met het oog op de inwerkingtreding van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (per 1 januari 2011), is een toezichtmethodiek ontwikkeld.

Ad hoc is onderzoek uitgevoerd naar oorzaken en leerpunten naar aanleiding van een incident waarbij 200 m³ ruwe olie op de bodem en in het oppervlaktewater terecht kwam. Verder zijn (en worden) handhavingacties uitgevoerd naar aanleiding van klachten en meldingen, onder meer over een bovengronds CO₂-leidinggedeelte, een bijna-lekkage van een waterstofleiding en een leidingpassage in een rivierbed.

6. prioritaire bedrijven

De VI beoordeelt of gemeenten en provincies (internationale) milieuregels en afspraken over luchtmissies, energie & klimaat en externe veiligheid op een goede manier bij vergunningverlening en toezicht meenemen. Hierbij ligt de focus op prioritaire bedrijven en branches die een aanzienlijk deel van de milieubelasting veroorzaken en daarmee belangrijk zijn voor het halen van landelijke doelstellingen en emissieplafonds.

De VROM-Inspectie doet thematische onderzoeken naar de naleving van bedrijven, adviseert het bevoegd gezag over milieuvergunningen en grijpt de VI in waar dat nodig is. In de uitvoering wordt samengewerkt met andere inspectiediensten uit zowel Nederland als andere Europese lidstaten (via het Europese milieuhandhavingnetwerk IMPEL).

advisering

De VI heeft een wettelijke adviestaak voor de milieuvergunningen van de meest relevante bedrijven in Nederland, die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) en de Europese regels voor emissiebeperking (IPPC). Deze groep bestaat uit circa 800 'majeure' bedrijven, die veelal onder het bevoegd gezag van de provincies vallen. De VI toetst of de milieuvergunningen voldoen aan Europese en nationale eisen. Vaste aandachtspunten zijn onder andere het zo scherp mogelijk opleggen van voorschriften voor emissie-beperkende maatregelen gericht op het toepassen van de best bestaande technieken (BBT) en het halen van de nationale luchtmissie-reductieplafonds (NEC). In 2010 heeft de VI 250 milieuvergunningen van 'majeure' bedrijven beoordeeld en daarover advies uitgebracht.

Thermphos kreeg in 2010 de volle aandacht vanwege de slechte milieupformance van dit bedrijf (dioxinen en zware metalen emissies, veiligheid, geur) en achterblijvende uitvoering door de provincie. In 2010 zijn diverse acties uitgevoerd om deze situatie te verbeteren.

luchtmissies

Naar aanleiding van toezichtacties van het voorgaande jaar, voerden de VI en de IVW een nazorgactie uit ter verbetering van de naleving van de Europese IPPC-richtlijn. De handhavingsacties, waaronder het indienen van handhavingverzoeken bij het bevoegd gezag, richtte zich op circa 100 achterblijvende milieuvergunningen.

Ook is een onderzoek ingesteld naar de invoering van BBT-maatregelen. Bij 60 gemeenten is dossieronderzoek gedaan naar invoering en actualiteit van BBT in milieuvergunningen van bedrijven in de branches van voedingsmiddelen, oppervlaktebehandeling, oplosmiddelen en de keramische industrie. Rapportage daarover vindt plaats in 2011.

Het RIVM heeft in opdracht van de VI de risico's voor lucht-emissies bij bio-energiecentrales onderzocht. Het onderzoek heeft onder meer inzicht gegeven in potentiële emissies die vrijkomen bij bedrijven die biobrandstoffen produceren en/of toepassen om energie op te wekken. Deze gegevens gebruikt de VI voor het bepalen van haar prioriteiten, zoals bij het toetsen van de milieuvergunningen van bio-energiecentrales (risicogestuurd toezicht).

Een verkenning is uitgevoerd naar nalevings- en uitvoeringsrisico's van het Besluit Emissie-eisen Middelgrote Stookinstallaties (BEMS). Op grond daarvan is besloten dat er momenteel geen aanleiding is voor nadere interventies op het gebied van dit besluit door de VI.

energie en klimaat

Binnen het thema energie en klimaat heeft de VI in 2010 onderzoek gedaan naar het gebruik van warmtekrachtcentrales bij de glastuinbouw en andere bedrijven (zwembaden en zorginstellingen).

De resultaten geven een sfeerbeeld van het gebruik van WKK's en de naleving van de gestelde eisen bij deze categorie bedrijven. Er zijn twee bijeenkomsten georganiseerd over energiebesparing bij ziekenhuizen en zwembaden. Door middel van 'Tafel van 11'-sessies is inzichtelijk gemaakt welke factoren bepalend zijn voor de naleving van de energie-efficiency eisen door deze doelgroepen. De resultaten van deze sessies worden meegenomen voor het bepalen van vervolgacties op het gebied van energiebesparing in 2011.

In 2010 is ook een eerste toetsingsinstrument voor CO₂-opslag 'Capture Readiness' van stookinstallaties opgeleverd. Daarmee kan bij de vergunningverlening getoetst worden in hoeverre nieuwe te bouwen kolencentrales kunnen voldoen aan de doelstellingen voor de afvang, het transport en de opslag van CO₂ in de diepe ondergrond (Carbon Capture and Storage ofwel CCS).

externe veiligheid

In het kader van de externe veiligheid (het beperken van risico's buiten het bedrijfsterrein) heeft de VI in 2010 ingezet op de verbetering van de brandveiligheid bij grote opslagplaatsen met gevaarlijke stoffen (de PGS-15 opslagplaatsen). Circa 350 bedrijven zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van een gecertificeerde automatische brandblusinstallatie. De resultaten van dit onderzoek zijn medio 2010 aan de Tweede Kamer aangeboden. Tevens is bij 14 achterblijvende gemeenten een nazorgtraject in gang gezet, dat in 2011 wordt voortgezet.

In 2010 heeft de VI ook bijgedragen aan de naleving van veiligheidsmaatregelen voor verticale opslagtanks (PGS-29). Deze richtlijn is geactualiseerd als gevolg van het incident in Buncefield. De VI participeert in een werkgroep van overheid en bedrijfsleven voor een vlotte invoering en naleving van de maatregelen uit de PGS-29.

Verder hebben de VI en verschillende handhavingspartners acties ondernomen ter bevordering van de adequate uitvoering van het Besluit Risico Zware Ongevallen en is nagegaan hoe de kwaliteit van het Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS) kan worden verbeterd.

In het belang van de veiligheid en het streven naar een gelijke aanpak in Europese lidstaten, heeft de VI een IMPEL-project toezicht externe veiligheid gelanceerd waarin verschillende landen participeren.

7. afval

Bevordering van een veilige en milieuverantwoorde verwerking van afvalstoffen in Nederland is ook een taak van de VI. Daarbij wordt een bijdrage geleverd aan het behalen van de recyclingdoelstellingen, het verminderen van energieverbruik door producten en het verminderen van gevaarlijke stoffen in producten en verpakkingen.

De VI houdt hiervoor toezicht op onder andere producteisen, afvalverwijderingsafspraken en internationale afvaltransporten. Daarnaast onderzocht de VI de naleving in belangrijke afvalstofketens waarbij gemeenten en provincies verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de bedrijven. Daarbij is gekeken naar de naleving en risicoschakels binnen de keten, wat de belangrijkste aangrijpingspunten voor toezicht zijn en of gemeenten en provincies hierop voldoende toezicht houden.

toezicht op product- en verwijderingbesluiten

ecodesign

De Europese richtlijn Ecodesign stelt milieu-eisen aan producten, zoals afvalpreventie en energiegebruik. Voorbeelden zijn: de uitfasering van de gloeilamp en zuiniger elektrische apparaten. De richtlijn zal de komende jaren met nieuwe productgroepen worden uitgebreid. Sinds 2010 werkt de VI aan een meerjarige interventiestrategie. Zo zijn de risico's en het naleefgedrag van de doelgroepen producenten en importeurs globaal in kaart gebracht. De eerste onderzochte categorie van producten (consumentenelektronica) bleken te voldoen aan de richtlijn, maar de vereiste documenten waren veelal niet op orde. Documenten met testresultaten waren voldoende beschikbaar, maar informatie over het ontwerp ontbrak veelal.

verpakkingen

In 2010 heeft de VI drie themaonderzoeken uitgevoerd naar de naleving van regels voor verpakkingen en de recycling daarvan. Hieruit bleek dat:

- de recyclepercentages van huishoudelijk plasticafval worden gehaald, er zijn wel verbetermogelijkheden in de keten, die nodig zullen zijn om toekomstige aanscherpingen van de recyclepercentages te halen;
- bij de preventieverplichting verpakkingen voor producenten nog veel verbeteringen mogelijk zijn;

- verpakkingen nog regelmatig zware metalen bevatten. Bij 10 bedrijven (producenten, importeurs en winkels) vonden controles plaats waarbij 200 verschillende producten zijn getest. In circa 10% van de onderzochte verpakkingen zat een te hoog percentage.

elektrische en elektronische apparaten

In 2010 heeft de VI opnieuw een steekproefcontrole gedaan naar de eventuele toepassing van gevaarlijke stoffen zoals zware metalen in nieuwe elektrische en elektronische apparaten (richtlijn RoHS).

Bij 9 bedrijven werden 90 goedkope speelgoedproducten uit Azië (het 'kermis- en braderiespeelgoed') onderzocht; 75% bleek teveel lood in het soldeer te bevatten.

Evenals voorgaande jaren zijn de hoeveelheden afgedankte ingezamelde elektr(on)ische apparaten aan de betrokken recyclingdoelstellingen getoetst. Een aantal factoren maakt een nauwkeurige schatting van de hoeveelheid afgedankte elektronica die uit beeld is op dit moment niet mogelijk. Het verschil tussen de vrijgekomen en verwerkte (gerecyclede) hoeveelheid ligt naar schatting tussen de 20 en 50% van de hoeveelheid afgedankte elektronica die jaarlijks in Nederland per vrijkomt. Het onderzoek geeft inzicht in welke schakels uit de keten nader moeten worden onderzocht voor een nauwkeurige schatting.

prioritaire afvalketens

grof huishoudelijk afval

In 2010 is de naleving van de minimumstandaard (sorteren en hergebruiken) voor grof huishoudelijk afval onderzocht. Daaruit bleek dat dit afval nog vaak conform de oude minimum standaard in afvalverbrandingsinstallaties wordt verbrand. De VI heeft deze problematiek vervolgens met branches en gemeenten besproken.

co-vergisting

Afgelopen jaar hebben de VI, de nVWA, verschillende provincies en gemeenten, gezamenlijk een onderzoek uitgevoerd bij handelaren en leveranciers van covergistingproducten. Bij 75% van de gecontroleerde bedrijven zijn overtredingen geconstateerd. De meeste overtredingen bestonden daaruit dat de bedrijven niet kunnen uitsluiten dat schadelijke afvalstoffen in strijd met de Meststoffenwet en de Wet bodembescherming op of in de bodem worden gebracht.

bunkerolie en scheepsafvalstoffen (incident Adafera)

In 2010 besliste de Raad van State in de Adaferazaak dat de VI terecht een grote partij olie als een afvalstroom had aangemerkt. De uitspraak is belangrijk, omdat daarmee ook bij andere bedrijven in deze sector beter handhavend kan worden opgetreden. In 2010 heeft de VI een begin gemaakt met inspecties en onderzoek bij enkele belangrijke bedrijven in deze sector. De VI nam ook deel aan een toezichtactie van het KLPD en een ketenstudie naar bunkerolie. De studie vormt de basis van een meerjarige ketenaanpak bunkeroliestromen. In 2010 zijn in de belangrijkste Nederlandse zeehavens 20 controles uitgevoerd op de inzameling van scheepsafvalstoffen.

PCB's (polychloorbifenylen)

In 2010 heeft de VI een nieuwe interventiestrategie rond PCB's vastgesteld. Tezamen met de Belastingdienst en provincies is beoordeeld of de audit voor het branchekeurmerk van de Metaal Recycling Federatie een toegevoegde waarde heeft voor het milieutoezicht. Uit het onderzoek dat bij enkele schrootverwerkende bedrijven plaatsvond, bleek dat deze meerwaarde er zeker is. Op grond daarvan kan het toezicht in 2011 zich vooral richten op achterblijvende bedrijven binnen de sector die dit keurmerk niet hebben.

internationaal afvaltransport (EVOA)

De VI is belast met het toezicht op de naleving van de Europese Verordening voor afvaltransporten in, uit en naar de Europese Unie (EVOA). Conform het in 2005 overeengekomen meerjarenprogramma, zette de VI ook in 2010 in op de thema's versterken nationale handhaving en samenwerking, informatiegestuurde handhaving, prioritaire afvalstromen en versterken internationale samenwerking.

samenwerkingsstrategie

Om de reikwijdte van haar toezicht te vergroten, heeft de VI met verschillende netwerkpartners afgesproken dat zij de naleving van de EVOA bij hun eigen reguliere toezichtactiviteiten voor de VI meenemen. Hierdoor kunnen veel meer EVOA-controles worden uitgevoerd, dan de VI alleen zou kunnen. Deze netwerkstrategie heeft drie sporen:

- Om deze netwerkpartners zoals Douane, politie en IVW hierbij zo goed mogelijk te adviseren en ondersteunen, is op 1 januari 2010 het VROM-Inspectie Meldpunt (VIM) geopend. Naar aanleiding van de 500 meldingen zijn 269 EVOA zaken opgepakt en afgehandeld. Bovendien kon een aantal openstaande zaken uit voorgaande jaren worden afgerond;
- Om de kennis en ervaring bij netwerkpartners te versterken en praktijkervaringen te delen zijn 5 'vraagbaakdagen' in de regio's georganiseerd;
- In 2010 zijn door de partners 59 transportcontroleacties uitgevoerd. Van de 2.133 daarbij gecontroleerde transporten waren er 664 EVOA-relevant. In 44 gevallen werd een EVOA-overtreding geverbaliseerd. De transportcontroles leverden tegelijk 49 overtredingen het Besluit of Regeling Inzameling

Afvalstoffen (BIA / RIA) op, waartegen proces verbaal is opgemaakt. De samenwerking verloopt in de meeste regio's goed. Analysegegevens over de inzet van netwerkpartners op EVOA tonen een positief beeld.

export elektronica afval

De VI heeft onderzoek gedaan bij 29 kringloopwinkels, 10 grootwinkelbedrijven en 10 distributiecentra van grootwinkelbedrijven. Gecontroleerd is op de afgifte van afgedankte elektronica om de eventuele doorvoer naar illegale handelaren en illegale exporteurs te verhinderen. Naar aanleiding daarvan is gemeenten geadviseerd te blijven letten op de verkoop aan illegale handelaren en op de verkoop van de nog steeds voorkomende CFK-houdende koelkasten.

export kunststofafval

In 2010 zijn 10 transporten van één of enkele containers met kunststofafval gecontroleerd waarbij in 2 gevallen proces verbaal is opgemaakt en bestuurlijk is opgetreden (met een waarschuwing of een voornemen last onder dwangsom). Bij 19 afvalexporterende bedrijven die als potentieel risicovol uit de risicoanalyses opdoken, is administratief onderzoek uitgevoerd.

versterken internationale samenwerking

Voor effectief toezicht op internationale afvalstromen is de gelijke behandeling van afvaltransporten in alle Europese lidstaten (level playing field) essentieel. Daarom investeert de VI in internationale samenwerking (hoofdstuk 12. internationale milieuhandhaving).

risico- en informatiegestuurde handhaving

De VI heeft een plan van aanpak voor de LAP-stromen (afvalstromen uit het Landelijk Afval Programma van het ministerie van I&M) opgesteld. Voor de komende jaren zijn op basis daarvan prioritaire afvalstromen benoemd waaronder olieafval/bunkerbrandstof en gipsafval voor 2011 en de onderwerpen kwikketen, bestemming asbest/shredderafval en interventie van Eindefval tot 2015. In de strategische kadernotitie is de aanpak van de benoemde stromen van ketenonderzoek tot gerichte handhavingsacties nader omschreven.

opsporing

Om de illegale export van afval en fraude terug te dringen, heeft de IOD twee grote onderzoeken uitgevoerd binnen de afvalsector. Ook onderzocht de dienst bij welke actoren een verhoogde kans op fraude aanwezig is en nam zij deel aan het vervolg op een pilot in de Rotterdamse haven.

In samenwerking met de politie, Europol en buitenlandse partners is een internationaal netwerk (Envicrimenet) opgezet om de opsporing van milieucriminaliteit in de EU te verbeteren.

8. bodem

Het toezicht op de naleving van het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) door de VI heeft twee invalshoeken; de erkenning van actoren die kritische bodemwerkzaamheden uitvoeren (eerstelijns taken), en de regie op de gezamenlijke ketenaanpak van de verschillende binnen de bodem(sanerings)keten bevoegde instanties. Het uiteindelijke doel is om zware overtredingen te beëindigen, structurele overtreders uit de markt te halen en er voor te zorgen dat het stelsel als geheel adequaat functioneert. Hierbij werkt de VI nauw samen met de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), die toeziet op zogeheten kritische bodemwerkzaamheden op of in de waterbodem.

direct toezicht

toezichtloket

De bodemketen bestaat uit veel partijen die ieder vele handelingen verrichten. Voor gericht toezicht door de VI en de IVW zijn meldingen en signalen van anderen (zoals gemeenten) over verdachte handelingen en actoren buitengewoon belangrijk. Om de meldingen en signalen te kanaliseren is het toezichtloket Bodem ingericht. In 2010 ontving het toezichtloket 369 signalen. Deze meldingen zijn geregistreerd voor analyse waardoor recidivisten bijvoorbeeld eenvoudig zichtbaar worden. Van de 369 signalen zijn 194 nader onderzocht door de inspecties. Dit resulteerde in 39 waarschuwingsbrieven, 34 voornemens last onder dwangsom en 20 dwangsombeschikkingen. Verschillende keren ging een waarschuwingsbrief of voornemen last onder dwangsom over meerdere signalen. In één specifiek geval schorste een bureau het certificaat van een medewerker voor een half jaar, daarmee voorkomende dat de VI/IVW het bureau zelf zou aanpakken.

regie en versterking gezamenlijke ketenaanpak

risicoanalyse

De VI en de IVW willen de handhaving zodanig organiseren dat de ketens worden beheerst en inzicht in het stelsel van bodemwerkzaamheden wordt verkregen. In 2010 is geïnvesteerd in een risicoanalyse om op basis daarvan te komen tot beter onderbouwde toezichtprioriteiten. Betrokken markt- en overheidspartijen worden aangesproken op de wijze waarop zij hun verantwoordelijkheid invullen. In december brachten de VI en IVW een gezamenlijk

sanctiestrategie uit die inzichtelijk maakt hoe de inspecties overtreders aanpakken.

interventieteams

De VI stimuleert het werken in regionale interventieteams. In deze teams verrichten provincie, VI en andere handhavingspartners (o.a. gemeente, IVW) diepgaand onderzoek naar bedrijven waarvan vermoed wordt dat ze de regels slecht naleven. Drie jaar na de introductie van interventieteams Bodem begint de gezamenlijke aanpak zijn vruchten duidelijk af te werpen. In alle provincies is een interventieteam in enige mate actief.

certificatie en accreditatie

De VI spant zich in opdat certificerende instellingen en de Raad van Accreditatie hun werk op bodemterrein optimaal kunnen verrichten. Zo hebben voorbeelden van fraudezaken bijgedragen aan een aangescherpte werkwijze (zoals verbeterde audits) van certificerende instellingen. Bij ernstige misstanden onderzoekt de VI niet alleen het betrokken bedrijf, maar ook of de betreffende certificerende instelling haar werk goed heeft verricht.

themaonderzoeken

De VI heeft in 2010 onderzocht welke belemmeringen gemeenten ondervinden bij hun toezicht op het Bbk. Specifieke risico- en fraudemomenten, blinde vlekken of risicoactoren zijn in beeld gebracht. Omdat uit eerder onderzoek bleek dat bij metingen en opslag van grond relatief veel overtredingen plaatsvinden, heeft de VI onderzocht hoe het toezicht hierop door de gezamenlijk partners kan worden verscherpt.

9. drinkwater en legionella

De VI ziet toe op de naleving van drinkwaterregelgeving en daarmee op de kwaliteit van het drinkwater in Nederland. Belangrijkste doelgroepen zijn de drinkwaterbedrijven en de eigenaren van eigen winningen (particulieren en bedrijven die grondwater gebruiken en als drinkwater aanbieden op bijvoorbeeld een camping).

Het toezicht op de regels rond legionellapreventie valt ook onder de verantwoordelijkheid van de VI. De legionellabacterie komt van nature in zeer kleine hoeveelheden in het drinkwater voor en vormt als zodanig geen risico voor de volksgezondheid. De bacterie kan zich echter sterk vermeerderen in drinkwaterinstallaties. Mits goed uitgevoerd, kunnen preventieve maatregelen dat voorkomen. Ondanks de potentieel grote risico's van legionella is de naleving nog beperkt.

drinkwatervoorziening

In 2010 heeft de VI klassiek toezicht (op locatie) en systeemtoezicht (op administratieve gegevens) gehouden bij drinkwaterbedrijven en eigen winningen. Drinkwaterbedrijven werken met een grote mate van expertise en besef van veiligheid en hygiëne. Naar aanleiding van de resultaten van eerder onderzoek bij de bedrijven met eigen winningen is in 2010 een interventiestrategie opgesteld. Vervolgens zijn alle bekende adressen van eigen winningen aangeschreven met het verzoek - als de eigen winning nog in gebruik is - de meetresultaten van de waterkwaliteit rechtstreeks door het laboratorium aan de VI te sturen. Eind 2010 bleek dat 165 van de 260 aangeschreven bedrijven een eigen winning in gebruik te hebben. Alle bedrijven gaven toestemming om de meetgegevens naar de VI te sturen.

legionellapreventie

De Interventiestrategie Legionellapreventie richt zich op de eigenaren van prioritaire installaties, zoals ziekenhuizen, zorginstellingen, hotels zwembaden, etc. Alle naar schatting 18.000 instellingen moeten risicoanalyses voor de installaties en een daarop gebaseerd beheersplan hebben opgesteld, om vervolgens de daaruit volgende maatregelen uit te voeren. In 2010 bracht de VI de materie bij de verschillende doelgroepen onder de aandacht met het informatieblad 'Legionella, uw zorg?!'. Namens de VI houden de drinkwaterbedrijven toezicht op de prioritaire installaties bij deze instellingen. Bij ernstige naleeftekorten met

een verhoogd risico dragen de drinkwaterbedrijven het dossier voor handhaving over aan de VI. In 2010 zijn circa 2.600 controles bij prioritaire installaties uitgevoerd. Bij 629 dossiers was sprake van een ernstig naleeftekort. De VI hanteert sinds vorig jaar het lik-op-stuk beleid. Deze strengere aanpak leidde in 2010 tot 17 processen verbaal.

Eigenaren van prioritaire collectieve (drinkwater)installaties moeten hun installatie periodiek op legionellabesmetting laten controleren. Als daarbij wordt geconstateerd dat de norm voor legionella wordt overschreden, moet dit aan de VI worden gemeld inclusief een plan welke maatregelen de eigenaar zal nemen om de besmetting te saneren. Op basis van de risico's beoordeelt de VI dit plan en controleert de uitvoering ervan. In 2010 zijn ruim 8.000 normoverschrijdingen aan de VI gemeld.

In 2010 is het toezicht van gemeenten op natte koeltorens onderzocht. Hieruit bleek dat gemeenten het onderwerp onvoldoende prioriteit geven, ondanks het feit dat deze (vaak op kantoorgebouwen toegepaste) koeltorens legionellabacteriën over een groot gebied kunnen verspreiden. Uit een onderzoek in opdracht van de VI bleek bovendien dat desinfectie van de koeltorens in veel gevallen niet leidde tot een afdoende beperking van de groei van legionellabacteriën.

10. straling en nucleaire inrichtingen

Binnen de VI is de Kernfysische Dienst (VI-KFD) verantwoordelijk voor het toezicht op toepassingen met- en opslagen van radioactieve stoffen en op activiteiten waarbij ioniserende straling vrijkomt. De inspanningen richten zich op de veiligheid en de beveiliging van nucleaire installaties, mede om te voorkomen dat splijtstoffen en de kennis om die te verrijken, in verkeerde handen komen. Verder wordt toezicht gehouden op de naleving van vergunningen, zodat de risico's van radioactieve straling voor mens en milieu zo laag mogelijk zijn.

kennispositie

Het werk van de VI/KFD is - conform andere nucleaire toezicht-houders wereldwijd - gebaseerd op zo'n twintig specialistische vakdisciplines. Om de kennis op het gewenste hoge niveau te houden, werkt de VI/KFD nauw samen met het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) van de Verenigde Naties te Wenen.

reactoren en afvalopslag

Over de nucleaire installaties en opslagen in Nederland bracht de KFD 48 inspectierapportages en circa 50 beoordelingen uit. Verder zijn 4 onderzoeksrapporten in het kader van het project reactoren en afvalopslag tot stand gekomen. Daarvan hebben er twee betrekking op IAEA-missies voor de reparatie Hoge Flux Reactor (HFR) in Petten en voor een Probabilistische Veiligheidsanalyse (inschattingen van risico's en onzekerheden) van de Kerncentrale Borssele (KCB). De eerder ingezette reparatie van de HFR is in 2010 met goed gevolg afgerond.

nucleaire incidenten en ongevallen

Conform de wettelijke taak houdt de VI/KFD toezicht op alarm-organisaties en noodprocedures bij de nucleaire industrie. Daarnaast vonden in 2010 vijf geplande oefeningen plaats. In het najaar is de Rapportage ongewone gebeurtenissen in Nederlandse nucleaire inrichtingen (de 'storingsrapportage 2009') aan de Tweede Kamer gestuurd. De jaarlijkse rapportage bevatte deze keer 13 ongewone gebeurtenissen, waarvan één op INES niveau 1. Deze door de VI/KFD onderzochte melding kon niet als overtreding worden aangemerkt. Op grond van de rapportage

bleek het aantal storingen in de Kerncentrale Borssele lager dan ooit. Het aantal storingen in de HFR in Petten is gelijk gebleven. Bij het toezicht op de nucleaire bedrijven gaf de VI/KFD extra aandacht aan de zorg van het management van de KCB voor de mens op de werkvloer en de veiligheidscultuur.

straling en omgeving

Prioritaire doelgroepen bij het toezicht op de naleving van de Kernenergiewet door vergunninghouders in 2010 waren ziekenhuizen, NDO bedrijven (niet destructief onderzoek, zoals onderzoek met röntgenstraling), schrootbedrijven, bedrijven die geassocieerd worden met olie- en gasproductie, en de bedrijven die geassocieerd worden met de nucleaire industrie. Eveneens is toezicht gehouden op de correcte afhandeling van eventuele radioactieve vondsten die regelmatig voorkomen bij schrootbedrijven.

Van alle 800 in 2010 binnengekomen meldingen konden er 600 voor het nieuwe jaar worden afgehandeld. Daarnaast zijn de ongeveer 200 openstaande meldingen uit 2009 afgehandeld. In 2010 is sprake van een flinke toename van meldingen van de schrootbedrijven; terwijl was uitgegaan van circa 270 meldingen, kwamen er uiteindelijk 450 binnen.

nucleaire beveiliging en safeguards

In 2010 heeft de VI/KFD 29 inspecties op de beveiliging van nucleaire installaties uitgevoerd. Hiervan waren er 19 bij de onderzoekslocatie Petten. Er zijn 50 safeguards inspecties (ter bescherming tegen verspreiding van nucleaire materiaal en van nucleaire technologische kennis) van de Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) gefaciliteerd. Daarnaast is toegezien op de beveiliging van zo'n 80 nucleaire transporten.

samenwerking met beleid

Vanuit zijn toezichtrol heeft de VI/KFD met het ministerie samengewerkt bij de opstelling van de nationale rapportage voor de Conventie Nucleaire Veiligheid en de update van Nucleaire Veiligheidsregels (NVR).

Ook bood de VI/KFD ondersteuning bij de beoordelingen van vergunningaanvragen, regelgeving, technische normering en internationale verdragen. In dit kader publiceerde de dienst rapporten over de toepassing van MOX-splijtstof (mengsel van splijtstoffen) bij de Kerncentrale in Borssele.

11. regionaal accountmanagement

Naast alle specifieke projecten die de VI bij verschillende branches en bedrijven uitvoert, heeft de inspectie in alle regio's een belangrijke, actieve en zichtbare netwerkpositie, vooral om de naleving van regelgeving te volgen. Deze rol vervullen de regionaal inspecteur en zijn regionale accountmanagers. Zij hebben een oog- en oorfunctie voor de minister, weten wat er regionaal speelt, zijn betrokken bij zaken waar rijksbelangen in het geding zijn en grijpen zo nodig in namens de minister. Ook geven zij de provincies en gemeenten informatie en ondersteuning. Belangrijke aandachtsgebieden in 2010 waren de Wabo en gemeenteronden met het oog op toekomstige verschuivingen binnen het interbestuurlijk toezicht.

regiospecifieke activiteiten

Voor een zichtbare en gerespecteerde netwerkpositie, trad de VI actief op in de regionaal bestuurlijke omgeving. In iedere regio heeft de VI regionale speerpunten met daarbij behorende activiteiten. Daarbij wordt ingespeeld op regionale ontwikkelingen, naleeftekorten en handhavingsproblemen die van belang zijn voor de realisatie van rijksdoelen. In de Noordelijke provincies lag de nadruk bijvoorbeeld op 'Krimp', waarbij is onderzocht op welke wijze de nadelige gevolgen van krimp kunnen worden tegengegaan. Het onderwerp toezicht en handhaving asbestverwijdering kreeg bijzondere aandacht bij enkele gemeenten, waarbij uit eerdere onderzoeken was gebleken dat deze taak onvoldoende prioriteit kreeg. Door interventie van de VI voeren deze gemeenten hun asbesttaken inmiddels adequaat uit.

In 2010 heeft de inspectie de contacten met gemeenten gestroomlijnd en gebundeld in twee gemeenteronden, waarbij de accountmanagers diverse onderwerpen aansneden die juist voor gemeenten relevant zijn. Naar aanleiding van deze bezoeken heeft de VI bijvoorbeeld de gemeentelijke praktijkervaringen met het Activiteitenbesluit (op grond van dit besluit moeten bedrijven uitbreiding of vestiging melden) geïnventariseerd. Deze informatie wordt vervolgens gebruikt om de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het Activiteitenbesluit te verbeteren. Tijdens de rondes zijn gemeenten met achterstanden in de uitvoering van hun wettelijke VROM-taken aangesproken om de uitvoering en handhaving op deze terreinen adequaat op te pakken.

Wabo, RUD's

In verband met de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in oktober 2010 heeft de VI de vorderingen van gemeenten gemonitord. Dat geldt ook voor de vorming van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel was om zowel ondersteuning te bieden bij het inrichten van de uitvoeringsdiensten, als de minister te informeren over de voortgang.

12. internationale milieuhandhaving

Het milieutoezicht in Nederland en de handels-, transport- en industriepositie van Nederland ondervinden veel last van de gebrekkige milieuhandhaving in andere landen. In Europa en ook op mondiale schaal is sprake van een ongelijke handhavingsdruk, het ontbreken van een uniforme inspectieaanpak en niet goed handhaafbare milieuregels. Met het programma Versterking Internationale Milieuhandhaving wil de VI hierin verbetering brengen. Het programma richtte zich in 2010 op multilaterale handhavingssamenwerking waaronder de uitwisseling van handhavingsinformatie en het maken van internationale handhavingsafspraken, een betere inzet van het strafrecht in Europa, het helpen van een aantal geselecteerde landen binnen en buiten Europa met de opbouw van hun milieutoezicht en het in Europa aandacht genereren voor uitvoerings- en handhavingsaspecten van Europese milieuregels.

versterking mondiale milieuhandhaving

In 2010 werd belangrijke voortgang geboekt in de bestrijding van de wereldwijde illegale afvalhandel. INECE, het mondiale netwerk van milieuhandhavers waarin Nederland een belangrijke rol vervult, organiseerde en faciliteerde een internationaal inspectieproject voor handhavingautoriteiten in grote zeehavens. Bij de inspecties bleek dat meer dan 50% van de gecontroleerde afvalzendingen illegaal waren. Dergelijke percentages wijzen er op dat het probleem alleen effectief kan worden aangepakt met betrokkenheid van private partijen, zoals de actoren in de keten van internationale container logistiek. In 2010 werden hiervoor contacten met bedrijven en organisaties gelegd en eerste plannen ontwikkeld.

versterking Europese milieuhandhaving

In 2010 heeft de VI zich sterk gemaakt om het Europese IMPEL-netwerk verder uit te bouwen tot een professionele, gezaghebbende organisatie voor samenwerking tussen inspectieorganisaties uit 32 Europese landen. Op initiatief en onder leiding van de VI heeft IMPEL zijn werk kunnen presenteren voor de milieucommissie van het Europees Parlement en heeft het netwerk samen met de Europese Commissie een seminar georganiseerd over recente ontwikkelingen in milieutoezicht in Europa. De VI heeft in 2010 geparticipeerd in IMPEL-projecten gericht op het ontwikkelen van Europese prestatie-indicatoren

voor milieu-inspecties, vernieuwing van het milieutoezicht en auditing van milieu-inspecties in Europa. Voorts is gewerkt aan de introductie van een toezichtsmodel dat is gebaseerd op de inspectiecyclus van de VI voor prioriteitstelling en effectieve uitvoering.

Ter verbetering van de Europese regelgeving is in samenwerking met het NEPA-netwerk een gezamenlijk Better Regulation Checklist voor het toetsen van milieuregels op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid opgesteld. De VI heeft een studie laten verrichten naar beleidstrends op het terrein van toezicht in de verschillende Directoraten van de Europese Commissie. De Conclusies van deze studie zijn gepresenteerd op derde Europese Netwerkdag voor rijksinspecties en worden gebruikt door de Inspectieraad om de Nederlandse toezichtfilosofie te promoten in Brussel.

13. crisismanagement

De VI is verantwoordelijk voor de VROM-brede taken op het terrein van crisisbeheersing. De stafafdeling Crisismanagement (CM) adviseert onder andere operationele en beleidsteams over te treffen maatregelen bij incidenten en calamiteiten met gevolgen voor de gezondheid en het milieu. Samenwerking met andere ministeries en daaraan verbonden kennisinstituten, zoals het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) is essentieel.

milieu-ongevallenbestrijding

CM coördineert de inzet van het RIVM, mobiele laboratoria en kennisinstituten bij milieucalamiteiten, nucleaire rampen en drinkwaterincidenten.

In 2010 is bij calamiteiten 371 keer een beroep gedaan op het Meldpunt VROM van de stafdirectie CM. Circa 40% van de meldingen vond buiten kantooruren plaats. In 10% van de gevallen was de inzet van een of meerdere instituten noodzakelijk. Ook de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het RIVM is 25 keer uitgerukt voor het nemen van monsters en het uitvoeren van metingen en analyses.

De ondersteuning bij calamiteitenbestrijding door CM heeft een duidelijke meerwaarde voor de verantwoordelijke bestuurders en organisaties. Aan de hand van de gecoördineerde informatie-stroom kunnen zij beter onderbouwde beslissingen nemen en daarover gericht communiceren met derden, risicogroepen en media.

kernongevallenbestrijding

CM is verantwoordelijk voor de uitvoering en het beheer van het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding. De Eenheid Planning en Advies nucleair (EPA-n) vormt een adviesnetwerk op het gebied van nucleaire en radiologische incidenten. Dit netwerk adviseert op alle niveaus, ondersteunt bij het opstellen van rampenbestrijdingsplannen en organiseert voorlichtingsbijeenkomsten. Daarnaast heeft het samenwerkingsovereenkomsten met buurlanden gesloten waarbij ook gezamenlijke rampen-oefeningen worden gedaan.

De aanpak van reactorongevallen en andere zware stralings-incidenten is beschreven in het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding (NPK). In 2010 is het responsplan

NPK verschenen, waar in staat hoe de diverse organisaties optreden bij een nucleair of stralingsincident.

veiligheid

Om de kwetsbaarheid van Nederland voor terroristische aanslagen te verkleinen coördineert CM het dossier Security en Vitaal en het landelijk laboratoriumnetwerk terroristische aanslagen. Daarnaast adviseert zij op het gebied van CBRNE safety en security (CBRNE; Chemische, Biologische, Radiologische en Nucleaire veiligheid en zekerheid) en zorgt zij voor gecoördineerde inbreng in het programma Nationale Veiligheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

operationaliteit crisisbeheersingsorganisatie

Van de meldingen die bij het meldpunt VROM binnenkomen, vraagt een kwart om actie van CM. In deze gevallen wordt de stafafdeling ondersteund vanuit het Departementaal Coördinatiecentrum.

Dit centrum beschikt over het informatiemanagement systeem ICAWEB (Integrale Crisisadvies Website) dat door CM is ontwikkeld. Dit systeem is in 2010 verder ontwikkeld, zodat kennisinstituten (zoals het KNMI en het RIVM) straks ook bij nucleaire calamiteiten snel cruciale informatie en adviezen kunnen aanleveren.

internationale ondersteuning

Ook bij internationale rampen stelt CM haar expertise ter beschikking. In het eerste kwartaal van 2010 is in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken (samenwerkingsproject EAM) ondersteuning geleverd in Kalush (Oekraïne) vanwege de dreigende doorbraak van een 'tailingdam' (damwand rond een residubekken) met mogelijk rampzalige gevolgen. In het vierde kwartaal is EAM-inzet geleverd in Nigeria bij een ernstige loodvergiftiging met een hoge kindersterfte als gevolg. De inzetten van de EAM zijn intern geëvalueerd. Procedures zijn inmiddels aangescherpt en concretere afspraken met het ministerie van Buitenlandse Zaken en RIVM zijn gemaakt.

opleiden, trainen, oefenen

De stafafdeling CM organiseert in samenwerking met betrokken netwerkpartners oefeningen en opleidingen om het functioneren van de crisisbeheersingsorganisatie op peil te houden. In 2010 is geoeftend op de terreinen bereikbaarheid, nucleair, milieu, drinkwater, terrorisme, buisleidingen, DDC en ICAWEB.

Door CM is een 'Leren van incidentendag' (Levi-dag) georganiseerd, waarin leerpunten van calamiteiten uit de praktijk worden gepresenteerd. De dag werd bezocht door vertegenwoordigers van uiteenlopende organisaties uit het veld van rampenbestrijding en crisisbeheersing. De Levi-dag wordt jaarlijks georganiseerd.

14. overige taken

burgerbrieven

In 2010 heeft de VI 871 brieven van burgers ontvangen en afgehandeld. Behandeling van een brief begint met telefonische bevestiging en een toelichting waarin schrijver en behandelaar over en weer vragen kunnen stellen.

Bij de beantwoording wordt een eenduidige werkwijze gehanteerd die begint met de beoordeling of de brief bij de juiste (overheids-) instantie terecht is gekomen. Als de brief voor behandeling moet worden doorgezonden, wordt de indiener hiervan op de hoogte gebracht. In bepaalde gevallen houdt de VI de verdere afhandeling door derden nauwgezet in de gaten, bijvoorbeeld als sprake is van risico's voor de leefomgeving of integriteitsproblemen. Bij een acute of schrijnende situatie onderneemt de VI zelf direct actie.

85% van de ontvangen brieven is binnen de gestelde termijn afgehandeld. In de gevallen dat afhandeling langer duurt dan gepland, wordt de briefschrijver geïnformeerd over de voortgang en de wijze van afhandeling. Meestal betreft dit zaken waarvoor nader onderzoek nodig is.

Nederland en coördineert het uitvoeringsprogramma 'Nederland een stukje groter en mooier'. In dat kader zijn in 2010 vier medewerkers gedetacheerd op de BES-eilanden om de stand van zaken vast te leggen en programma's op te stellen om de uitvoering van VROM-taken naar een hoger niveau te brengen. In 2010 is op Bonaire begonnen met de bouw van een afvalwaterzuiveringsinstallatie. Het opzetten van een Directie Toezicht en handhaving bij het eilandbestuur wordt door de VI ondersteund. Voor Saba en Sint Eustatius zijn afvalstoffenplannen opgesteld om daar de ongecontroleerde stort van afval in de natuur een halt toe te roepen.

ProRail

De VI ziet toe op de naleving door ProRail van de geluidregeling (binnen het programma veiligheidstoezicht). Geluidovertredingen en -klachten moeten snel en adequaat door ProRail worden afgehandeld. In het kader van Vernieuwing Toezicht wordt bij ProRail een concernbenadering gevolgd, opdat het bedrijf zijn verantwoordelijkheid proactief oppakt en maatregelen neemt om overtredingen en klachten te voorkomen of spoedig op te lossen. De VI moest in een aantal gevallen handhavend optreden. De VI heeft in vier gevallen bezwaarschriften afgehandeld, heeft drie besluiten op bezwaar genomen, drie lasten onder dwangsom uitgebracht, en in één geval een opheffingsbesluit genomen.

BES-eilanden

Sinds 10 oktober 2010 zijn Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden) Openbare Lichamen binnen het Nederlandse staatsbestel geworden. Daardoor is de Minister van I&M verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van taken in Caribisch Nederland. De IG VI is portefeuillehouder Caribisch

15. bedrijfsvoering

realisatie kasuitgaven 2010

Kasuitgaven 2010 (bedragen x € 1.000)	Ontwerpbegroting	Realisatie	Vershil
Totaal uitgaven	57.690	67.208	9.518
Instrumenten			
Bevorderen naleving wetgeving Wonen, Wijken en Integratie	731	802	71
Bevorderen naleving wetgeving voor Milieu en Ruimte	9.386	8.043	-1.343
Bevorderen samenwerking Methodiek en Strategie	2.604	1.290	-1.314
Crisismanagement organiseren	5.778	5.941	163
Opsporen en bestrijden van fraude	1.149	752	-397
Totaal instrumenten	19.648	16.828	-2.820
Apparaat VI	38.042	50.380	12.338
Ontvangsten	882	620	-262

financiën

De VROM-Inspectie had in 2010 oorspronkelijk een budget ter beschikking van 57,7 miljoen euro. Uitgegeven is 67,2 miljoen euro. Onderstaand worden de belangrijkste verschillen verklaard.

uitgaven

Het verschil van circa 9,5 mln overuitputting wordt door een groot aantal mutaties veroorzaakt. De hoofdoorzaken op de apparaatkosten zijn:

- Meerdere generieke budgetkortingen konden in tempo en aard niet worden gevolgd door verlaging van de uitgavenniveaus. Dit betekende een zeer forse budgetterugval in verband met bijdrage VROM-Inspectie ten behoeve van de VROM brede budgettaire personeelsproblematiek;

- Het later realiseren van de personele taakstelling;
- De lagere realisatie op het programmabudget is het gevolg van de beslissing halverwege het jaar om hierop te bezuinigen om zo een positieve bijdrage te leveren op het voorziene tekort op de apparaatuitgaven.

ontvangsten

De ontvangsten zijn lager doordat er in 2010 geen legesopbrengsten zijn gerealiseerd. De fusie van VROM en V&W en in het verlengde daarvan de discussie over de wijze van ontvlechting van de KFD is hier debet aan. Inmiddels zijn de leges wel gedeclareerd.

Dit is een uitgave van de

VROM-Inspectie

Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag
www.vrominspectie.nl

Publicatienummer: VI-2011-92

Juni 2011